

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku S. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 listopada 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje adwokat A.W. od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego w (...) kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych
powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług
tytułem kosztów pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 28 marca 2019 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczoną S.G. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 17 października 2017 r., odrzucającego odwołania od wymienionych w sentencji tego wyroku decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału [...] w W. oraz oddalającego odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 1 marca 2017 r.

Ubezpieczona S. G. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 marca 2019 r., zaskarżając ten wyrok w

całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 53 ust. 1 i 4 w związku z art. 54 ust. 1 i art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin w związku z art. 86-91 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela z uwzględnieniem § 1 i 4 w związku z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 189 k.p.c. w związku z art. 190 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia, która jej zdaniem jest następstwem rozstrzygnięcia akceptującego w pełni stanowisko Sądu Okręgowego w sytuacji, gdy odwołanie skarżącej nie zostało merytorycznie rozpoznane, gdyż Sąd pierwszej instancji nie zrozumiał, do czego ona zmierzała, wnosząc odwołanie zatytułowane „pozew” i w konsekwencji ten sam błąd został pełniony przez Sąd Apelacyjny w jego wyroku. Tymczasem wspomniane odwołanie dotyczyło bezczynności organu rentowego w odniesieniu do wniosku z dnia 28 lutego 2017 r. o ponowne ustalenie prawa do emerytury nauczycielskiej, złożonego w trybie art. 477⁹ § 4 k.p.c. Odwołanie skarżącej nie zostało więc w ogóle merytorycznie rozpoznane, gdyż wbrew stanowisku Sądu drugiej instancji nie odnosiło się do wszystkich wydanych dotychczas decyzji organu rentowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo

dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Przed wszystkim Sąd Najwyższy zauważa bowiem, że wniosek skarżącej jest oparty na założeniu, zgodnie z którym postępowanie w sprawie zostało zainicjowane odwołaniem, o którym mowa w art. 477⁹ § 4 k.p.c., co nie zostało uwzględnione przez Sądy obu instancji. Problem jednak w tym, że skarżąca, choć wymienia ten przepis w ocenianym wniosku, to jednak nie powołuje go w podstawach zaskarżenia. Tymczasem, zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Jest więc związany granicami skargi kasacyjnej wyznaczonymi jej podstawami, co oznacza, że nie może uwzględniać naruszenia żadnych innych przepisów niż wskazane przez skarżącego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa skargi. Nie może także zastąpić skarżącego w wyborze podstawy kasacyjnej, jak również w przytoczeniu przepisów, które mogłyby być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy może zatem skargę kasacyjną rozpoznawać tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 78/10, LEX nr 725005). Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu.

Niezależnie od powyższej argumentacji Sąd Najwyższy zauważa i to, że skarżąca w istocie podejmuje próbę podważenia dokonanej przez Sądy *meriti* oceny dowodów (odwołania inicjującego postępowanie przed Sądem pierwszej instancji) oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych. Wskazuje na to zresztą wyraźnie powołanie przez nią w ramach procesowej podstawy zaskarżenia art. 233 § 1 k.p.c., dotyczącego właśnie swobodnej oceny dowodów. W myśl

art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być natomiast zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest z kolei związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu musiałby uwzględnić owe ustalenia przy rozpatrywaniu zarzutów podniesionych w podstawie zaskarżenia. Z ustaleń tych wynika zaś jednoznacznie, że w odwołaniu inicjującym postępowanie sądowe w niniejszej sprawie skarżąca podkreśliła przede wszystkim, że „zaskarża wszystkie wydane decyzje emerytalne od decyzji z dnia 4 sierpnia 1988 r. znak: (...) do decyzji ostatniej, tj. decyzji z dnia 1 marca 2017 r. znak (...)”. Cechą charakterystyczną postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest z kolei to, że jego przedmiot wyznacza w pierwszej kolejności decyzja organu rentowego, a następnie wniesione od tej decyzji odwołanie. Nie ma zatem racji skarżąca, podnosząc, że Sąd pierwszej instancji, a w ślad za nim również Sąd Apelacyjny nie rozpoznały merytorycznie wniesionego przez nią odwołania.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby merytorycznego rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz z § 4 ust. 3 w związku z § 15 ust. 2 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, orzekł jak w sentencji postanowienia.